

OKRUHY OTÁZEK PRO STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY

Studijní obor: UČITELSTVÍ VÝCHOVY KE ZDRAVÍ PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Studijní program: UČITELSTVÍ PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Kód programu: N 7503

Platnost od akademického roku 2016/2017

OKRUH DISCIPLÍN DIDAKTIKY VÝCHOVY KE ZDRAVÍ

1. Systém základního vzdělávání v ČR

a) Kurikulární dokumenty, RVP – základní analýza vzdělávacích rámců pro 2. st. ZŠ, cíle vzdělávání a klíčové kompetence.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Vztahy mezi lidmi a formy soužití (vztahy ve dvojici a pravidla soužití v prostředí komunity).

2. Analýza vzdělávacího rámce ČLOVĚK A ZDRAVÍ

a) Detailní zaměření na vzdělávací oblast Výchova ke zdraví (VkZ) – očekávané výstupy, učivo, hodinová dotace atp.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Změny v životě člověka a jejich reflexe (dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny).

3. Mezipředmětové vztahy Výchovy ke zdraví na ZŠ

a) Vzdělávací rámce a oblasti, které mají bezprostřední vazbu k VkZ. Příklady mezipředmětových vazeb.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Změny v životě člověka a jejich reflexe (sexuální dospívání a reprodukční zdraví – prevence rizikového sexuálního chování, zejména neplánované gravidity).

4. Pedagogické dokumenty

a) RVP, ŠVP, tematické plány, třídní kniha, třídní výkaz, žákovská knížka, školní řád, ... a jejich význam pro VkZ.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Změny v životě člověka a jejich reflexe (sexuální dospívání a reprodukční zdraví – prevence rizikového sexuálního chování, důraz na riziko předčasného nástupu pohlavní aktivity, riziko nákazou STD včetně HIV/AIDS).

5. Výchovně- vzdělávací cíle ve výuce Výchovy ke zdraví

a) Způsob formulace výukových cílů, jejich význam, příklady kognitivních, afektivních a psychomotorických cílů. Cíle pro žáky, cíle pro učitele.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Změny v životě člověka a jejich reflexe (sexuální dospívání a reprodukční zdraví – nástup pohlavní zralosti, menstruace a ovulace, disproporce v oblasti bio-psycho-sociální).

6. Příprava učitele na vyučovací hodinu Výchovy ke zdraví

a) Plánování výuky, příprava učitele na vyučování. Druhy příprav na vyučovací hodinu.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, vliv výživy na zdraví).

7. Vyučovací hodina Výchovy ke zdraví

a) Struktura vyučovací hodiny, klasická struktura, moderní vyučování podporující kritické myšlení.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (výživa a zdraví – obezita, mentální anorexie, mentální bulimie).

8. Organizační formy výuky

a) Nejčastější a nejvhodnější formy výuky ve Výchově ke zdraví. Pozitiva a negativa jednotlivých výukových forem.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (tělesná hygiena – zásady osobní a intimní hygieny vč. menstruační, otužování).

9. Skupinové vyučování ve Výchově ke zdraví

a) Možnosti utváření skupin, výhody a nevýhody skupinové práce z pohledu žáka a učitele. Zásady pro práci ve skupinách. Příklady vhodných skupinových aktivit na jednotlivá témata VkZ.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (význam pohybu pro zdraví).

10. Didaktické zásady ve vyučování Výchovy ke zdraví

a) Příklady didaktických zásad uplatňovaných ve VkZ, jejich praktické využití, aplikace na zvolené téma.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (režim dne).

11. Výukové metody ve Výchově ke zdraví

a) Klasifikace jednotlivých výukových metod, jejich pozitiva a negativa. Nejvhodnější výukové metody pro VkZ. Aktivizační didaktické metody ve výuce Výchovy ke zdraví.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Zdravý způsob života a péče o zdraví (ochrana před přenosnými i nepřenosnými chorobami, chronickými onemocněními a úrazy)

12. Učební úlohy ve výuce Výchovy ke zdraví

a) Typy učebních úloh, vhodné typy pro hodiny VkZ. Problematika způsobu kladení otázek ve výuce VkZ.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (manipulativní reklama a informace).

13. Materiální didaktické prostředky ve výuce Výchovy ke zdraví

a) Jejich význam při výuce, členění dle různých kritérií, práce s materiálně didaktickými prostředky. Příklady pomůcek k jednotlivým tematickým celkům.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (závislosti – alkohol, kouření).

14. Prostorové a materiální podmínky pro výuku Výchovy ke zdraví

a) Vhodné uspořádání učebny pro výuku VkZ ve vztahu ke zvoleným výukovým formám a metodám. Vybavení učebny. Výuka mimo prostředí školy. Exkurze – význam, instituce a zařízení vhodná k exkurzím.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (závislosti – ilegální drogy).

15. Metody ověřování vědomostí a dovedností ve Výchově ke zdraví.

a) Vhodné metody pro VkZ, metody ověřování s využitím aktivizačních metod. Metody ověřování formou individuální a skupinové práce.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (závislosti – patologické hráčství a jiné nelátkové závislosti).

16. Hodnocení a známkování ve Výchově ke zdraví.

a) Specifika hodnocení výsledků vzdělávání žáka ve Výchově ke zdraví. Kombinace hodnocení předmětů naukového zaměření a výchovného zaměření.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (násilí a zneužívání, agresivita a šikana).

17. Osobnost učitele Výchovy ke zdraví

a) Profesní a osobnostní předpoklady pro učitele Výchovy ke zdraví. Sebereflexe, sebehodnocení učitele. Specifika osobnosti učitele sexuální výchovy.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (sexuální kriminalita).

18. Učebnice Výchovy ke zdraví

a) Aspekty výběru a funkce učebnic. Požadavky na moderní učebnice Výchovy ke zdraví. Didaktická analýza učebnic Výchovy ke zdraví. Příklady dostupných učebnic.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (ochrana člověka za mimořádných událostí).

19. Motivace žáků ve výuce Výchovy ke zdraví.

a) Aktivizace žáků pro individuální i skupinovou práci. Využití aktivizačních metod ve výuce VkJ. Význam vzdělávání žáků v oblasti VkJ, jako motivační faktor spolupráce žáka na výuce.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Hodnota a podpora zdraví (celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci, podpora zdraví a její formy).

20. Pedagogická komunikace ve výuce Výchovy ke zdraví.

a) Formy pedagogické komunikace. Interakce učitel – žák, žák – žák, učitel – rodič, aj. Specifika komunikace ve Výchově ke zdraví.

b) Navrhněte vhodné výukové metody pro oblast učiva: Osobnostní a sociální rozvoj (stres a jeho vztah ke zdraví, psychohygienu, morální rozvoj aj.).

Doporučená literatura:

BOČKOVÁ, V., PODLAHOVÁ, L. *Vyučovací hodina a její pozorování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1989.

BOČKOVÁ, V., PODLAHOVÁ, L. *Příprava učitele na vyučování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990.

ČÁP, J. *Psychologie výuky a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, 1993.

FLAHERTY-ZONIS, C. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *AIDS*. New York: Sorosova nadace, 1992 (1997).

FLAHERTY-ZONIS, C. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Úvod do sexuality*. New York: Sorosova nadace, 1992 (1997).

GESCHWINDER, J., RŮŽIČKA, E., RŮŽIČKOVÁ, B. *Technické prostředky ve výuce*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1995.

GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E., NOVOTNÝ, P. *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc: Hanex, 1. vyd., 2000. ISBN 80-85783-28-2

GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 80-85783-73-8

HERMOCHOVÁ, S. *Hry pro život*. Praha: Portál, 1994.

HŘIVNOVÁ, M. a kol. *Stěžejní aspekty výchovy ke zdraví*. Olomouc: UP, 2010, 151 s. ISBN 978-80-244-2503-0

JANIŠ, K., TÄUBNER, V. *Didaktika sexuální výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1999.

KALHOUS, Z., OBST, O. *Didaktika sekundární školy*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP, 2003. ISBN 80-244-0599-7.

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. Olomouc: VUP, 2006. ISBN 80-244-1360-4.

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Olomouc: UP, 2001.

KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování*. Praha: Portál, 1997.

KOLÁŘ, Z., SÝKORA, M. *Úvod do obecné didaktiky*, 1986.

KOLÁŘ, Z., RAUDENSKÁ, V., FRŮHAUFOVÁ, V. *Didaktické znalosti a dovednosti učitelů*. Ústí nad Labem: PF UJEP, 2001. ISBN 80-7044-361-8.

KOLÁŘ, Z., VALIŠOVÁ, A. *Analýza vyučování*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2857-5

MARÁDOVÁ, E. *Zdravý životní styl – Výchova ke zdraví – pracovní sešit pro 6.-9. ročník základních škol*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-914-9

MARÁDOVÁ, E. *Zdravý životní styl – Výchova ke zdraví – pracovní sešit pro 6.-9. ročník základních škol – AUTORSKÁ ŘEŠENÍ*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-903-3.

MARÁDOVÁ, E. *Metodická příručka – Výchova ke zdraví, Školní vzdělávací program*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-973-4.

MARÁDOVÁ, E. *Ochrana dětí v každodenní práci školy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s., 2007. ISBN 978-80-86991-33-7.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 6 pro základní školy a víceletá gymnázia. Učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-207-1.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 6 pro základní školy a víceletá gymnázia. Příručka pro učitele. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-257-8.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 6 pro základní školy a víceletá gymnázia. Interaktivní učebnice, verze 2009/1. Nakladatelství FRAUS. ISBN IUC 031.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 7 pro základní školy a víceletá gymnázia. Učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-325-6.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 7 pro základní školy a víceletá gymnázia. Příručka pro učitele. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-326-4.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 7 pro základní školy a víceletá gymnázia. Interaktivní učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN IUC 015.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 8 pro základní školy a víceletá gymnázia. Učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-393-0.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 8 pro základní školy a víceletá gymnázia. Příručka pro učitele. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-394-9.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 8 pro základní školy a víceletá gymnázia. Interaktivní učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN IUC 052.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 9 pro základní školy a víceletá gymnázia. Učebnice. Nakladatelství FRAUS. ISBN 80-7238-528-3.

OBČANSKÁ VÝCHOVA, RODINNÁ VÝCHOVA 9 pro základní školy a víceletá gymnázia. Příručka pro učitele. Nakladatelství FRAUS. ISBN 978-80-7238-529-4.

PERNEROVÁ, R. *Tabu v rodinné komunikaci*. Praha: Portál, 2000.

PODLAHOVÁ, L. *Pedagogická praxe*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998.

SHAPIRO, S. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Výživa a vaše zdraví*. New York: Sorosova nadace, 1992 (1997).

SHAPIRO, S. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Prevence kouření*. New York: Sorosova nadace, 1992 (1997).

SHAPIRO, S. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Alkohol a jiné drogy*. New York: Sorosova nadace, 1992 (1997).

SHAPIRO, S., FLAHERTY-ZONIS, C., LIBAL, J. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Životní prostředí a naše celosvětová společnost*. New York: Sorosova nadace, 1995.

SHAPIRO, D., VALCHEV, R., DONELAN, F. (JANÍKOVÁ, V. JANÍK, I.) *Konflikt a komunikace – průvodce labyrintem vedení konfliktu*. New York: Sorosova nadace, 1995 (2002).

ŠULOVÁ, L. *Jak učit výchovu k manželství a rodičovství*. Praha: Grada, 1995.

ŠVEC, V., ŠIMONÍK, O., FILOVÁ, H. *Praktikum didaktických dovedností*. 1. vyd. Brno: PdF Masarykovy univerzity, 1996. 90 s. ISBN 80-210-1365-6.

TÄUBNER, V., ČAKIOVÁ, E. *Zdravotní výchova dětí hrou*. Praha: Komenium, 1992.

TÄUBNER, V. *Obsah a metody výchovy k partnerství, manželství a rodičovství*. Praha: Akademie JAK, 1992.

VYKOPALOVÁ, H. *Sociální klima školní třídy a možnosti jeho ovlivňování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1992.

Didaktické hry
www.msmt.cz
www.rvp.cz

Vypracováno dne 1. 12. 2016